

Ivan Tavčar

IVAN SLAVELJ

Založba Bird Publisher, 2011

Naslov izvirnika:

Ivan Slavelj

Ivan Tavčar

Ivan Tavčar, 1876

Copyright © Bird Publisher, 2011

Založba:

Bird Publisher

DP, založništvo, d. o. o., Levčeva ulica 13, 1234 Mengeš

Telefon: +386 (1) 723 78 28

E-pošta: info@bird-publisher.com

www.bird-publisher.com

Urednik: Damjan Plut

Oblikovanje: Grafiza

PDF in e-knjiga narejena: junija 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32(0.034.2)

TAVČAR, Ivan, 1851-1923

Ivana Savelj [Elektronski vir] / Ivan Tavčar. - El. knjiga. -

Mengeš : Bird Publisher, 2011

Način dostopa (URL): <http://www.bird-publisher.com/>

ISBN 978-961-279-034-9 (pdf)

ISBN 978-961-279-035-6 (mobi)

ISBN 978-961-279-036-3 (ePUB)

257115136

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam.

Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod te e-knjige vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili.

Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

Rojstni dom.....	6
Pripoveduje se, kako srečo je Ivan Slavelj doživel krstnega dne	8
Izve se, s čim se peča bobovški gospod učitelj.....	9
Bobovška umetnost	12
Zve se, kako je napredoval Lavrencij Žolna.....	15
Za našo povest imenitno poglavje	17
Kratko, vendar usodepolno poglavje	20
Pozabljeno	22
Poglavje brez napisa.....	26
V življenje!.....	28
V življenju.....	31
Doktor Slavelj.....	34
Kontesa Marija Ana	36
Zima v srcu.....	40
V tihi noči.....	42
Zopet doma.....	45
Tožen večer veselemu dnevu	48
Modrijan na deželi	50
Konec	53

Rojstni dom

Ivan Slavelj se je rodil v borni koči majhne slovenske vasi. Njegovi predniki so jo bili postavili iz lesa, pokrili jo s slamo ter oprli na skalnat rob, da bi ji dajal moči in stalnosti. Ob času rojstva našega Slavlja bila je kočica še krepka, samo streha je bila pričela že pešati ter primorala starega Slavlja, da ji je večkrat zlezal na rebra ter najbolj oslabela mesta zasul s pezdijem in drugim drobižem. In ker je skalnati rob podpiral samo severno stran, staro poslopje se je pa nagibalo tudi proti zahodu, poseka umni gospodar v svojem smrečju dvoje debel ter pride z njima tudi zahodu na pomoč. In posreči se mu. Kočica stoji zdaj trdno ter daje prebivalcem stanovanje in gorkoto.

Ti pa, dragi bralec, ki si vaju drugega sveta, ki nosiš obleko, katera morda ni veliko manj vredna kakor vse Slavljevo posestvo, in ki zakosiš opoldne več kakor Slavelj in njegova družina ves teden, ti si lahko misliš, da ni pričakovala svila in mehka blazina mladega Slavlja, ko se je imel poroditi ter v leseni koči stopiti v to solzno dolino.

Mnogo smo se trudili, vendar le malenkosti poizvedeli o tej imenitni uri.

Viri nam pripovedujejo, da je Slaveljka še dva dni pred porodom kopala na njivi ter prinesla za južino in večerjo še sama na glavi vode od sosedovega žleba. Potem pa, ko se je ulegla, vzame gospodar tudi gospodinjstvo v svoje roke in opravlja z vestjo kuho in kurjavo. Da bi pri vednem letanju ne trgal si dragih podplatov, sezul je visokocevno obuvalo ter golonog v kratkih hlačah do kolen gospodaril po svoji hiši. In ko je zagledal naš Ivan Slavelj beli dan, napolni se očetu s slastjo srce. Po prstih stopa iz izbe in malo časa potem zapoje pod streho škoporeznica, z njo pa se oglasi tudi oče Slavelj s pesmijo iz davno preteklih mladih dni.

Naši viri so ohranili iz istega večera še drug pripetljaj, kateri bo morda slabo zapisal ime očeta Slavlja v marsikatero deviško srce, ali jaz, vestni poročnik te resnične zgodbe, ne morem ga utajiti ter prikrivati ga prihodnosti. Oče Slavelj zapali ogenj za večerjo ter izmiva in napolni vsakovrstno lončeno posodo. Vzame iz stare večne omare ječmenove kaše, moke in česar je sicer potreba. Ko pa pride do solnjaka, vidi, da je prazen. A kako narediti večerjo brez soli, ki je duša tečnemu jedilu? Stisne torej solnjak pod pazduho in urno šine proti vasi, katera je bila nekoliko streljajev od njegovega bivališča. Tu pri prodajalcu in vaškem gostilničarju pripetila se je pregreha.

Slavelj si nakupi soli, zraven ukaže si prinesiti tudi polič dolenjskega vina ter ga izpije na srečo svojemu novorojenemu sinu. Ali ker ni bil vaju vinskih moči, premagajo ga tako, da gre isto noč brez večerje in nekoliko vinjen v listje, katero je bil nanosil k postelji svoje žene.

Za poznejšo pripoved zdi se nam potrebno, tu nekoliko o kraju govoriti, v katerem je prebivala naša uborna rodbina. Vas Bobovec je nekje na Slovenskem, kakor smo omenili že poprej; ima nekaj čez štirideset hiš, dva premožna kmeta, cerkev, šolo in farovž, v njem tri duhovne gospode. Skozi vas teče potok, pred njo razprostira se polje in ravnina, za njo pa se vzdiguje hribovje s smrečjem obraščeno. Kake četrte ure Bobovcu na strani stoji grad bobovških gospodov, in to poslopje ima mnogo pomena za našo pripoved. Izvedeli smo, da je oče Slavelj v svojih neoženjenih letih tu sem hodil drva cepiti in da je služila mati Slaveljka pri grajski gospe, preden se je preselila v revno kočico revnega Slavlja. Ali vrnimo se zopet k pripovedi.

Naključilo se je bilo tako, da je naš junak šele drugo jutro bil sprejet v naročje svete cerkve. Ko pridejo domov iz božje veže in oče Slavelj ogleduje obličje svojemu rojencu, zdelo se mu je zdaj mirnejše, lepše in prijaznejše.

Pobožna in pri štiridesetih letih še neomožena samotarka Meta, ki je morala biti pri takih rojstvih, pritrdila je očetu, rekoč: »Glejte, na malih boste čudeže videli, kakor je zapisano v evangeljskih bukvah.«

Slavlju odpro se usta od samega začudenja nad toliko vednostjo in odgovori ji ponižno: »Prav imaš, Meta, ali jaz ne pričenjam z evangelijem, takrat zbiram se šele za pridigo in za to, kar pride iz »gospodovih« ust.«

»To pa že ni prav,« odgovori Meta, »čemu moči zbirati? Zakaj, kar je božjega, gre po ravni cesti v srce, kar pa je peklenškega, skuša se po ovinkih vtepti v vrt naših duš.«

»Prav imaš, Meta,« in oče Slavelj si izgledi s čela temne lase. Meta umiva ročno malega Slaveljka v mlačni vodi, kar ji zastavi za nekaj časa tok gibčnega jezika.

Mi pa, da pridemo do živega vsaki zmešnjavi, porabimo to priložnost ter navedimo nekoliko krstnih imen.

Očetu Slavlju dali so ime svetega Antona, egipčanskega puščavnika. Uganili so jo. Naš Anton je skušal na vso moč posnemati sveti svoj vzgled. Nikdar ni popival, ob največjih praznikih užil je zmerno in pametno kupo vina in samo o veliki noči najel se je mesa in belega kruha. V nedeljo popoldne ni zahajal na vas, ostajal je po »nauku« pri domu, dejal raz sebe praznično obleko ter se napravil v delavniško; potem pa je letal z veliko pazljivostjo in potrpežljivostjo za staro Mavro, edinim živinčetom svojega hleva, da mu ne uide z vrta ali v zelnik ali pa v žito in da mu ne objé mladih drevesc, katera je bil zasadil spomladi. S svojo ženo je živel složno, in, če je dejala ona tako, gotovo ni dejal on drugače. Nikdar ni godrnjal, če ni bilo zjutraj kosila ali če je hodilo devet dni zaporedoma eno in isto na mizo: v oblicah krompir ali pa kislo zelje. Saj je imel v miznici ovsenjaka; tega je jedel še z isto slastjo kakor nekdanj, ko je še vaško drobnico gonil na pašo. V kratkem: oče Anton Slavelj je bil dober mož, pošten hišni gospodar, kateri je družil z varčnostjo tudi potrebno pobožnost. Zakaj vsak advent in vsako veliko noč se je razodel duhovnemu pastirju svojemu ter prosil odpuščanja grehov. In kadar mu je storilo živinče, vrgel je v cerkveno puščico desetico ali pa postavil na oltar voščenege volička.

Ko je bil dopolnil petintrideset let, oženil se je s svojo ženo. In tudi tu bila mu je sreča mila. Barba postala mu je dobrodušna družica na potu življenja.

Prenašala je s potrpežljivostjo težave nove domačije in z enako radostjo, kakor je rezala poprej bogata grajska žita, žela je zdaj nizko klasovje po suhih rebrih, katera so bila prišla v last Slavljem prednikom. Pobožna je bila še bolj kakor njen mož; po maši je ostajala vedno še pol ure v cerkvi, da je odmolila brezmašne molitve, kakor so za hišo in polje, za srečo pri živini in otrocih, vzdihljaji do svoje patrone in svetnikov in svetnic.

S posebnim veseljem spominjala se je svojega očeta, ki je že davno počival, v življenju pa samotaril po bobovski vasi ter se redno preživljal z delom svojih rok. Njegova pobožnost slula je po vsem okraju. Vedel je vsakdo, da se je pobožni »Muha« (tako so mu dejali) vselej, kadar mu je ušla pri majhni nezgodi kaka po sedanjih pojmih čisto nedolžna kletvica, s strahom okrog ozrl in z globokim kesanjem vzdihnil: »Za božjo voljo, zaklel sem!« In potem v nedeljo gotovo ni pozabil spovednice in pozemeljskega očiščenja. Ime mu je bilo Janez, zato je krstili na materino posebno željo tudi malega Slavlja za Janeza, Zveličarjevega krstnika, da bi bil vsaj malo podoben očetu Muhi, kateri je tedaj že v zemlji ležal.